

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/166/164/96

AKCJA WYBORCZA „SOLIDARNOŚĆ”: WSPÓLNY PROGRAM CZY PRAGMATYZM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Rozdrobnienie i skonfliktowanie prawej części naszej sceny politycznej doprowadziło do jej klęski wyborczej w 1993 roku i sprawiło, że znaczna część społeczeństwa nie znalazła swojej reprezentacji w parlamencie. W ubiegłorocznych wyborach prezydenckich prawica nie wystawiła wspólnego kandydata na najwyższy urząd w państwie, a przed II ich turą niektóre ugrupowania prawicowe nie poparły jednoznacznie żadnego z kandydatów. Powstanie w czerwcu br. Akcji Wyborczej „Solidarność” wydaje się świadczyć o tym, że ugrupowania prawicowe wyciągnęły wnioski z dotychczasowych doświadczeń.

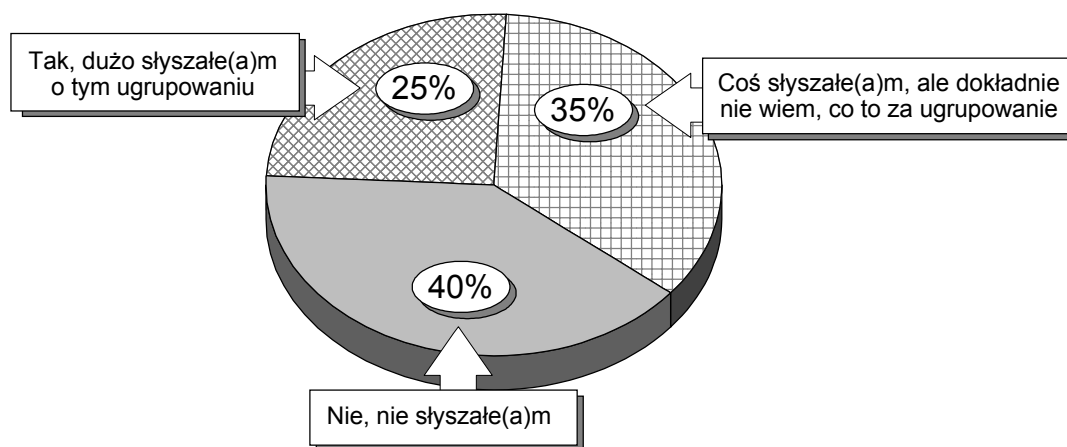
Utworzenie Akcji Wyborczej „Solidarność” spotkało się z przychylnym przyjęciem dużej części społeczeństwa. W lipcu, kiedy po raz pierwszy uwzględniliśmy to ugrupowanie w naszym sondażu, chęć oddania głosu na tę formację zadeklarowało 27% respondentów - o 4 punkty procentowe więcej niż na SLD, dotychczasowego lidera rankingów badających preferencje wyborcze. Uzyskanie tak wysokiego wskaźnika interpretowano nie tylko jako wynik zsumowania społecznego poparcia dla poszczególnych partii i ugrupowań skupionych w Akcji Wyborczej „Solidarność”, ale także jako swoistą premię za zjednoczenie sił prawicowych. Obecnie spośród tych, którzy deklarują, że na pewno wzięliby udział w wyborach parlamentarnych, gdyby odbywały się one w najbliższą niedzielę, co piąty Polak (20%) zamierza głosować na tę formację¹.

Powstanie Akcji Wyborczej „Solidarność” dostrzegła większość (60%) respondentów, w tym co czwarty z nich deklaruje, że dużo słyszał o tej inicjatywie².

¹ Por. komunikat CBOS „Preferencje wyborcze w październiku ‘96”, październik ‘96.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (77) przeprowadzono w dniach 11-15 października ‘96 na 1158-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O POWSTANIU NOWEGO UGRUPOWANIA - AKCJI WYBORCZEJ „SOLIDARNOŚĆ”?

Znajomość tego ugrupowania różnicuje przede wszystkim wykształcenie badanych oraz ich status społeczno-zawodowy, miejsce zamieszkania i dochody. Do osób, które dużo sływały o tej formacji, zalicza się 71% ankietowanych z wykształceniem wyższym, ale tylko 28% ze średnim i 15% z podstawowym. Utworzenie Akcji Wyborczej „Solidarność” nie zostało zauważone przez ponad połowę (58%) respondentów osiągających najniższe dochody oraz mniej więcej co drugiego mieszkańca wsi, a także rolnika, renciście, bezrobotnego i robotnika niewykwalifikowanego.

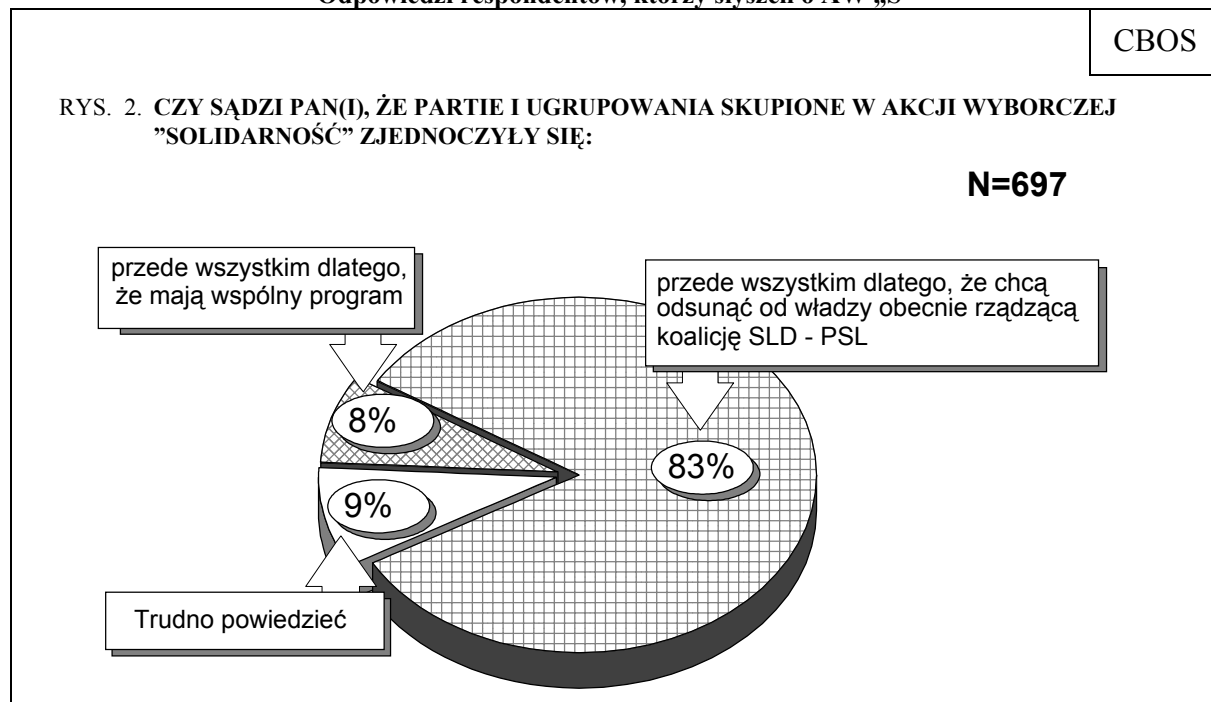
Znajomość tej formacji wiąże się, co oczywiste, ze stopniem zainteresowania polityką. O Akcji Wyborczej „Solidarność” słyowało 94% osób deklarujących duże zainteresowanie tą sferą życia, natomiast nie zetknęła się z nazwą tego ugrupowania większość respondentów określających to zainteresowanie jako niewielkie lub żadne. Jego przejawem jest także chęć uczestnictwa w nadchodzących wyborach parlamentarnych. Stąd też wśród badanych, wyrażających gotowość wzięcia w nich udziału, stopień znajomości AW „S” jest największy - o jej powstaniu słyowało 69% ankietowanych z tej grupy. Wśród tych, którzy nie są jeszcze zdecydowani, czy będą uczestniczyć w wyborach oraz osób twierdzących, że na pewno nie wezmą w nich udziału, liczba znających tę formację nie przekracza 50%.

Warto zwrócić uwagę, że prawie jedna trzecia badanych deklarujących chęć uczestnictwa w nadchodzących wyborach parlamentarnych nie zetknęła się z informacjami o utworzeniu Akcji Wyborczej „Solidarność”, a więc przynajmniej część z nich może stanowić potencjalny elektorat tego ugrupowania. W tej grupie swoje poglądy polityczne jako prawicowe określa 20% ankietowanych, jako centrowe 26%, natomiast 33% stanowią osoby o niesprecyzowanej orientacji politycznej.

WSPÓLNY PROGRAM CZY PRAGMATYZM POLITYCZNY

Respondentów, którzy słyszeli o Akcji Wyborczej „Solidarność”, zapytaliśmy o jej charakter i konsekwencje powstania. Powołaniu tej formacji do życia ankietowani przypisują cel ściśle polityczny (w potocznym rozumieniu tego słowa). Niemal powszechne jest bowiem przekonanie, że spoiwem łączącym ugrupowania w niej skupione jest dążenie do odsunięcia od władzy obecnie rządzącej koalicji. Jedynie 8% badanych sądzi, że zjednoczenie nastąpiło wokół wspólnego programu.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Opinia, że u podstaw porozumienia formacji prawicowych legły przede wszystkim względy pragmatyczne, w mniejszym zaś stopniu ideowe, zdecydowanie przeważa wśród wszystkich grup społeczno-zawodowych, a także w potencjalnych elektoratach partii i ugrupowań politycznych, cieszących się ponad 5-procentowym poparciem społecznym. Realistami w tej kwestii są także zwolennicy samej AW „S” - jedynie co czwarty z nich skłonny jest tłumaczyć jej powstanie przyjęciem wspólnych założeń programowych.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Tabela 1 w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy sądzi Pan(i), że partie i ugrupowania skupione w Akcji Wyborczej „Solidarność” zjednoczyły się przede wszystkim dlatego, że:		
	mają wspólny program	chcą odsunąć od władzy obecnie rządzącą koalicję	Trudno powiedzieć
AW „S”	24	71	5
PSL	7	88	4
ROP	4	91	5
SLD	1	93	5
UP	0	94	6
UW	1	99	0

W Akcji Wyborczej „Solidarność” obok nurtu liberalno-konserwatywnego współwystępują postawy roszczeniowe, etatystyczne. Różnice w programach poszczególnych partii i ugrupowań wchodzących w jej skład znajdują odzwierciedlenie i potwierdzenie w niespójnych częstokroć poglądach jej zwolenników - przede wszystkim na kwestie gospodarcze³. Jednakże na płaszczyźnie najbardziej ogólnej - stosunku do reform ustrojowych w Polsce, zapoczątkowanych w roku 1989 - stanowisko AW „S” nie budzi tak wielu zastrzeżeń.

W opinii ponad połowy (55%) ankietowanych Akcja Wyborcza „Solidarność” dąży do kontynuacji reform systemowych. Znacznie mniejszy odsetek (11%) badanych postrzega to ugrupowanie jako antyreformatorskie. Jednakże, co warto podkreślić, znaczna grupa (35%)

³ Por. komunikat CBOS „Kwestie społeczno-polityczne a elektoraty partyjne”, październik '96.

respondentów wyraża w tej kwestii opinię ambiwalentną (sądząc, być może, że kontynuacji reform w pewnych dziedzinach życia może towarzyszyć ich zahamowanie w innych) lub nie ma wyrobionego poglądu na ten temat.

Zróźnicowanie opinii w tej kwestii najsilniej określa orientacja polityczna badanych. Dążenie do kontynuacji przemian ustrojowych dostrzega w deklaracjach programowych i działaniach Akcji Wyborczej „Solidarność” 80% ankietowanych o poglądach prawicowych, a tylko 42% sympatyków lewicy. Nieco częściej niż inni uznają AW „S” za ugrupowanie reformatorskie badani z wyższym wykształceniem, w tym przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, ponadto uczniowie i studenci, pracownicy umysłowi niższego szczebla, pracownicy fizyczno-umysłowi oraz bezrobotni, a także respondenci określający swoje zainteresowanie polityką jako duże lub średnie.

Proreformatorski charakter tej formacji podkreśla większość potencjalnych wyborców ugrupowań wywodzących się z „Solidarności”, w tym przede wszystkim jej samej. Najwięcej wątpliwości w tym względzie mają natomiast sympatycy SLD.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Tabela 2 w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	AW „S” chce kontynuacji reform zapoczątkowanych w 1989 roku (1-3)	Opinia ambiwalentna (4)	AW „S” chce zahamowania reform zapoczątkowanych w 1989 roku (5-7)	Trudno powiedzieć
Ogółem (N=697)	55	16	11	19
AW „S”	84	6	6	4
PSL	43	22	8	27
ROP	69	13	2	16
SLD	37	26	20	18
UP	58	18	18	7
UW	73	7	11	9

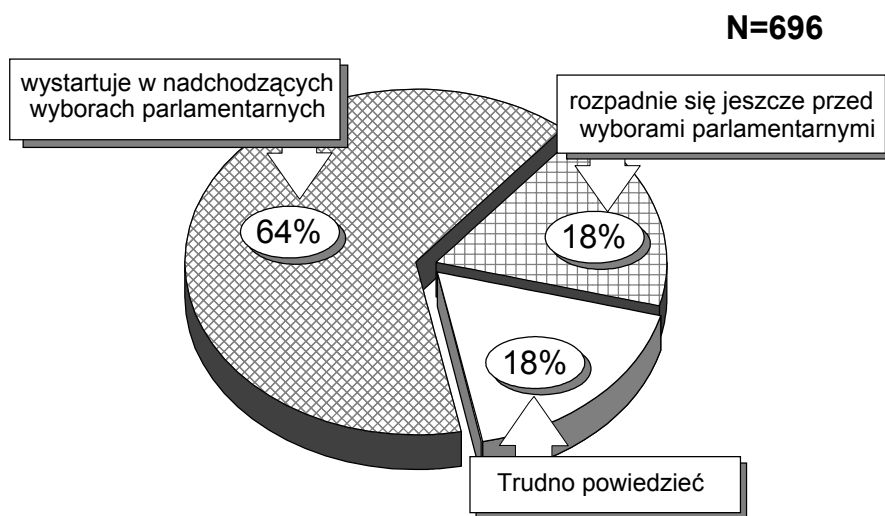
Badani sytuowali swoje poglądy na skali 1-7, na której 1 oznaczało, że całkowicie zgadzają się z opinią przedstawioną po lewej stronie skali, a 7 - że zgadzają się całkowicie z poglądem po prawej stronie.

Trudności w uzgodnieniu wspólnego programu przez ugrupowania tworzące Akcję Wyborczą „Solidarność” mogą stać się jednym z czynników zagrażających przetrwaniu tej formacji na scenie politycznej. Większość respondentów nie podziela jednak tych obaw.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

CBOS

RYS. 3. JAK OCENIA PAN(I) SZANSĘ PRZETRWANIA AKCJI WYBORCZEJ „SOLIDARNOŚĆ”? CZY SĄDZI PAN(I), ŻE UGRUPOWANIE TO:

Niemal dwie trzecie tych, którzy słyszeli o powstaniu Akcji Wyborczej „Solidarność”, uważa, że wystartuje ona w nadchodzących wyborach parlamentarnych, natomiast jej rozpad przed tym terminem przewiduje niespełna jedna piąta ankietowanych.

Szansę przetrwania tej formacji na scenie politycznej najlepiej oceniają osoby identyfikujące się z prawicą, respondenci uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu, mieszkańcy dużych miast, badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja oraz pracownicy fizyczno-umysłowi.

Opinia o udziale Akcji Wyborczej „Solidarność” w najbliższych wyborach parlamentarnych dominuje wśród potencjalnych wyborców wszystkich ugrupowań politycznych.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Tabela 3

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Jak ocenia Pan(i) szansę przetrwania Akcji Wyborczej „Solidarność”? Czy sądzi Pan(i), że ugrupowanie to:		
	wystartuje w nadchodzących wyborach parlamentarnych	rozpadnie się jeszcze przed wyborami parlamentarnymi	Trudno powiedzieć
AW „S”	83	6	11
PSL	60	19	20
ROP	86	7	7
SLD	44	35	22
UP	64	27	9
UW	78	17	5

Szczególnie duże nadzieje na trwały charakter tego bloku wyrażają sympatycy ugrupowań prawicowych - ROP i samej Akcji Wyborczej „Solidarność”, a także Unii Wolności. Natomiast rozpad tej formacji przewidują najczęściej zwolennicy SLD.

WPLYW POWSTANIA AKCJI WYBORCZEJ „SOLIDARNOŚĆ” NA KSZTAŁT POLSKIEJ SCENY POLITYCZNEJ

Wydawało się, że powstanie Akcji Wyborczej „Solidarność” będzie sprzyjało krystalizacji sceny politycznej i ułatwi podjęcie decyzji wyborczej potencjalnemu wyborcy. Wniosek ten nie jest jednak, przynajmniej na razie, oczywisty dla wielu respondentów. Poglądy na temat utworzenia Akcji Wyborczej „Solidarność” i jej wpływu na życie polityczne kraju są bowiem podzielone. Przeważa przekonanie, że jej powstanie doprowadziło raczej do zamieszania na scenie politycznej (38%) niż przyczyniło się do jej uporządkowania (31%). Być może wynika to stąd, że dla części badanych Akcja Wyborcza „Solidarność” jest ciągle ugrupowaniem nowym - kolejnym bytem na prawicy. Wrażenie zamętu może powodować fakt, że znalazła się ona w centrum zainteresowania mediów, które wiele uwagi poświęcają również jej ewentualnym sojuszom wyborczym. Zróżnicowanie opinii respondentów w tej kwestii pod względem ich cech społeczno-demograficznych częściowo tylko potwierdza to przypuszczenie. To, co się dzieje na prawej stronie sceny politycznej, jako zamieszanie określają bowiem, z jednej strony, rolnicy i mieszkańcy wsi, a także badani osiągający niższe dochody, z drugiej zaś - ankietowani o orientacji lewicowej i osoby w ogóle nie uczestniczące w praktykach religijnych. Uporządkowanie dostrzegają przede wszystkim respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, prywatni przedsiębiorcy, osoby mające wyższy status materialny, deklarujące poglądy prawicowe oraz uczestniczące w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu. Ocena sytuacji na scenie politycznej w kategoriach porządku - chaosu, wydawałoby się neutralnych w tym kontekście, nie jest więc wolna od osobistych sympatii i poglądów, przeciwnie - istotnie je angażuje. Dla ugrupowań tworzących Akcję Wyborczą „Solidarność” ważny może być fakt, że osoby identyfikujące się z prawicą dostrzegają wykrystalizowanie się podziałów na scenie politycznej.

Rozkład opinii w tej kwestii w potencjalnych elektoratach partii i ugrupowań politycznych nie odbiega od powyższych ustaleń. Przekonanie, że zjednoczenie sił prawicowych w AW „S” przyczyniło się do uporządkowania sceny politycznej, wyrażają przede wszystkim jej potencjalni wyborcy oraz ponad połowa sympatyków UW. Stanowisko takie przeważa również wśród zwolenników ROP, jednak w tej grupie respondentów notujemy stosunkowo dużo opinii ambiwalentnych. Większość sympatyków ugrupowań rządzącej koalicji skłonna jest natomiast mówić o zamieszaniu związanym z utworzeniem Akcji Wyborczej „Solidarność”.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Tabela 4

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Powstanie AW „S” przyczyniło się do uporządkowania sceny politycznej (1-3)	Opinia ambiwalentna (4)	Powstanie AW „S” doprowadziło do zamieszania na scenie politycznej (5-7)	Trudno powiedzieć
Ogółem (N=697)	31	14	38	17
AW „S”	68	6	19	7
PSL	11	17	52	21
ROP	44	27	17	12
SLD	13	18	59	11
UP	30	11	52	7
UW	51	10	35	5

Badani sytuowali swoje poglądy na skali 1-7, na której 1 oznaczało, że całkowicie zgadzają się z opinią przedstawioną po lewej stronie skali, a 7 - że zgadzają się całkowicie z poglądem po prawej stronie.

Zjednoczenie w Akcji Wyborczej „Solidarność” partii i ugrupowań odwołujących się do prawicowego systemu wartości zmieniło układ sił na scenie politycznej i doprowadziło do pogłębienia jej polaryzacji. Niemal połowa (49%) respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że AW „S” to jedyne ugrupowanie, które może się przeciwstawić silnej pozycji SLD. Natomiast 23% ankietowanych przewiduje, że nowa formacja nie będzie w stanie zagrozić dominacji SLD.

Szansę Akcji Wyborczej „Solidarność” na zajęcie pozycji lidera na scenie politycznej najlepiej oceniają respondenci określający swoje poglądy polityczne jako prawicowe, ponadto częściej niż inni opinię tę podzielają mieszkańcy regionu północnego, osoby z wyższym wykształceniem, pracownicy umysłowi niższego szczebla, kadra kierownicza i inteligencja,

badani osiągający najwyższe dochody na osobę w rodzinie. Utrzymanie się przewagi SLD prognozują najczęściej respondenci o orientacji lewicowej, robotnicy niewykwalifikowani, rolnicy, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz w ogóle nie biorące udziału w praktykach religijnych. Ponadto im badani deklarują większe zainteresowanie polityką, tym częściej są przekonani, że Akcja Wyborcza „Solidarność” może zgrozić pozycji SLD na scenie politycznej.

Znaczne zróżnicowanie opinii w tej kwestii występuje w potencjalnych elektoratach partyjnych, w tym przede wszystkim między zwolennikami obu rywalizujących o palmę pierwszeństwa ugrupowań.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Tabela 5

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	AW „S” to jedyne ugrupowanie, które może się przeciwstawić silnej pozycji SLD (1-3)	Opinia ambiwalentna (4)	AW „S” nie będzie w stanie przeciwstawić się silnej pozycji SLD (5-7)	Trudno powiedzieć
Ogółem (N=697)	49	12	23	16
AW „S”	80	8	4	9
PSL	44	16	21	
ROP	58	13	19	10
SLD	32	15	43	10
UP	43	17	32	9
UW	65	19	12	4

Badani sytuowali swoje poglądy na skali 1-7, na której 1 oznaczało, że całkowicie zgadzają się z opinią przedstawioną po lewej stronie skali, a 7 - że zgadzają się całkowicie z poglądem po prawej stronie.

Przekonanie o tym, że Akcja Wyborcza „Solidarność” może przeciwstawić się dominacji SLD na scenie politycznej, najsilniejsze jest, co oczywiste, wśród sympatyków tego ugrupowania. Podziela je również ponad połowa potencjalnych wyborców Unii Wolności i ROP. Trzeba podkreślić, że uzyskane wyniki zgodne są z wcześniejszymi ustaleniami, z których wynika, że w inicjatywie związanej pod egidą „Solidarności” większe nadzieje pokładają sympatycy UW niż bliższego tej formacji programowo (a więc również konkurującego z nią o głosy prawicowego elektoratu) ROP. Zachwiania się pozycji SLD obawia się niemal co trzeci jego zwolennik.

PRZYCZYNY POPULARNOŚCI

Respondentów prosiliśmy w pytaniu otwartym o wskazanie przyczyn znacznego poparcia społecznego dla Akcji Wyborczej „Solidarność”.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

		CBOS
Najczęściej wymieniane przyczyny popularności Akcji Wyborczej „Solidarność”		
Opozycyjność AW „S” wobec rządzącej koalicji	14%	} 32%
Rozczarowanie rządami obecnej koalicji, ludzie zawiedli się na obecnej koalicji, partie rządzące nie dotrzymały wyborczych obietnic, utraciły poparcie	11%	
Antykomunistyczny charakter AW „S”	7%	
Oczekiwania, nadzieje na poprawę sytuacji w kraju po wygraniu wyborów przez AW „S”	18%	
Patronat „Solidarności” nad inicjatywą zjednoczeniową, solidarnościowy rodowód sił skupionych w „S”, przywiązanie, sentyment, wiara w „Solidarność”, uznanie dla jej historycznego dorobku	13%	
Walory moralne - wiarygodność AW „S”, zaufanie społeczne, autorytet, mądrość, uczciwość polityków tego ugrupowania	5%	
Chrześcijański charakter AW „S”, poparcie dla tego ugrupowania ze strony Kościoła	5%	
Trudno powiedzieć	17%	
Zaprzeczenie jakoby AW „S” cieszyła się poparciem społecznym	7%	
Wypowiedzi, w których zawarta jest krytyczna ocena AW „S”	6%	

Ankietowani ujmują przyczyny popularności Akcji Wyborczej „Solidarność” wielowymiarowo, biorąc pod uwagę różne jej aspekty - polityczne, historyczne, światopoglądowe i etyczne. Najczęściej jednak definiują przyczyny społecznego poparcia dla tej formacji w relacji do rządów koalicji SLD-PSL: 14% badanych kładzie nacisk na opozycyjność AW „S” w stosunku do obecnej koalicji, 11% - wskazuje na rozczarowanie ludzi polityką rządzącej koalicji, 7% zaś podkreśla antykomunistyczny charakter tego ugrupowania i społeczny sprzeciw wobec rządów partii postkomunistycznych. Warto przy tym zwrócić uwagę, że określanie rządzącej koalicji jako „komunistów” nie zawsze obarczone jest negatywnym ładunkiem emocjonalnym i nabiera niejednokrotnie charakteru opisowego.

Niemalý odsetek badanych (18%) upatruje przyczyn poparcia dla Akcji Wyborczej „Solidarność” w oczekiwaniach i nadziejach na poprawę sytuacji w kraju po zwycięstwie tej formacji w najbliższych wyborach parlamentarnych. Nieco mniejsza grupa respondentów (13%) tłumaczy popularność tego ugrupowania ciągle żywym sentymentem wielu ludzi dla „Solidarności” i jej tradycji. Zgodnie z tą opinią, zaangażowanie się „Solidarności” - jako spadkobierczynie idei i dorobku wielkiego ruchu społecznego - w budowę zjednoczonego obozu prawicy zaowocowało wysokim poparciem dla AW „S”. Być może solidarnościowy rodowód sił skupionych w tym ugrupowaniu w jakiejś mierze przyczynia się do tego, że postrzegane jest ono przez część respondentów jako wiarygodne i godne zaufania (5%). Taki sam odsetek badanych sądzi, że przyczyn popularności tego ugrupowania szukać należy w poparciu udzielanym mu przez Kościół katolicki, a także w odwoływaniu się jego polityków do wartości chrześcijańskich i katolickiej tradycji Polski. Co ciekawe, argumentacja kładąca nacisk na sam proces zjednoczenia prawicy jako przyczynę popularności Akcji Wyborczej „Solidarność” jest przywoływana przez respondentów stosunkowo rzadko.

Część ankietowanych podaje w wątpliwość twierdzenie, jakoby Akcja Wyborcza „Solidarność” cieszyła się poparciem społecznym (7%) lub wyraża swój negatywny stosunek do tego ugrupowania, zarzucając jego politykom m.in. składanie nierealnych obietnic, dążenie do władzy, destabilizowanie sytuacji w kraju (6%).

Warto zwrócić uwagę na sposób, w jaki różne grupy społeczne ujmują przyczyny poparcia dla tej formacji. Osoby z wyższym wykształceniem, w tym przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, częściej niż inni wskazują na rozczarowanie rządami obecnej koalicji i solidarnościowe korzenie ugrupowań tworzących AW „S”. Ten ostatni argument znalazł także wielu zwolenników wśród pracowników umysłowych niższego szczebla i robotników niewykwalifikowanych. Osoby z wykształceniem średnim, pracownicy umysłowi niższego szczebla podkreślają opozycyjność tego ugrupowania w stosunku do rządzącej koalicji. Robotnicy niewykwalifikowani relatywnie najczęściej zwracają uwagę na jego wiarygodność. Respondenci z wykształceniem zawodowym oraz robotnicy wykwalifikowani stosunkowo najczęściej upatrują przyczyn popularności tej formacji w oczekiwaniach poprawy sytuacji w kraju.

Nieco inaczej skłonni są tłumaczyć przyczyny społecznego poparcia dla Akcji Wyborczej „Solidarność” potencjalni wyborcy branych pod uwagę partii i ugrupowań politycznych - różnice polegają jednak zwykle na nieco innym rozłożeniu akcentów niż całkowicie odmiennym sposobie postrzegania tej kwestii. Sympatycy AW „S” wskazują na patronat „Solidarności” nad inicjatywą zjednoczenia prawicy, wyrażają nadzieje na polepszenie sytuacji w kraju po objęciu władzy przez to ugrupowanie oraz podkreślają jego wiarygodność. Zwolennicy ROP są rozczarowani rządami koalicji SLD-PSL, towarzyszą temu oczekiwania poprawy sytuacji w kraju po wyborach. Potencjalny elektorat SLD wskazuje, że Akcja Wyborcza buduje swoją pozycję na negacji obecnych rządów, skłonny jest też przeczyć opinii o jej popularności i kierować pod jej adresem rozmaite zarzuty. Sympatycy Unii Pracy eksponują znaczenie „Solidarności”, wyrażają nadzieję na poprawę sytuacji w kraju po wyborach, są rozczarowani rządami koalicji SLD-PSL, nie unikają krytycznych uwag na temat AW „S”. Zwolennicy Unii Wolności również podkreślają fakt zaangażowania się „Solidarności” w budowę bloku prawicowego oraz akcentują jego antykomunistyczny, opozycyjny charakter. Żaden z omawianych argumentów nie był szczególnie chętnie przywoływany przez wyborców PSL. Przedstawione wyniki należy traktować z pewną dozą ostrożności ze względu na dużą liczbę kategorii opisujących przyczyny popularności Akcji Wyborczej „Solidarność”, powodującą znaczne rozproszenie opinii w stosunkowo niewielkich liczebnie elektoratach.

ZWIĄZKOWCY W RZĄDZIE?

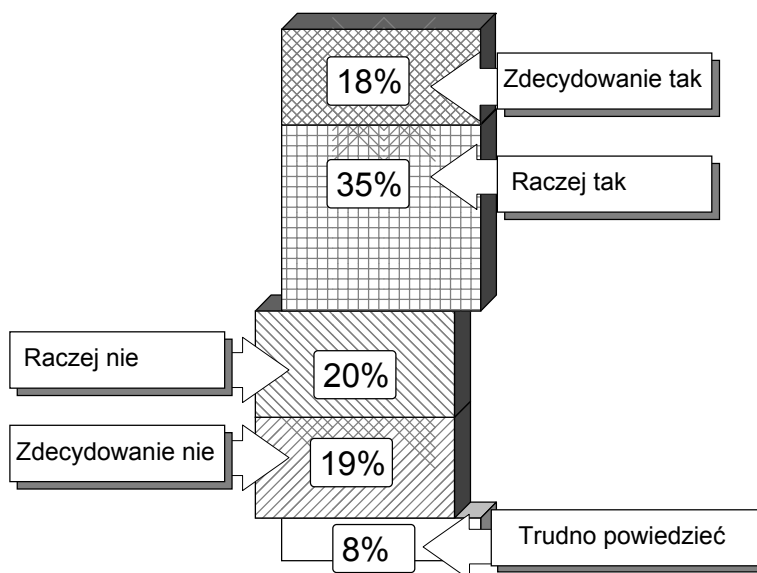
Akcja Wyborcza „Solidarność” bywa czasem nazywana politycznym ramieniem NSZZ „Solidarność”. O ile zasiadanie przedstawicieli związku zawodowego w ławach poselskich można uznać za normę polityczną w naszym kraju, o tyle możliwość ich udziału w strukturach władzy wykonawczej budzi jednak kontrowersje. Idea ta kwestionowana jest również w gronie sympatyków i członków tego ugrupowania.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

CBOS

RYS. 4. CZY PO EWENTUALNYM ZWYCIĘSTWIE W WYBORACH PARLAMENTARNYCH PRZEDSTAWICIELE NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” POWINNI WEJŚĆ DO RZĄDU ?

N=697

Ponad połowa respondentów (53%), którzy słyszeli o Akcji Wyborczej „Solidarność”, jest zdania, że po ewentualnym zwycięstwie tej formacji w wyborach parlamentarnych przedstawiciele NSZZ „Solidarność” powinni mieć udział również we władzy wykonawczej i wejść do rządu. Znaczny odsetek badanych (39%) wyraża jednak przeciwną opinię w tej kwestii. Wśród przeciwników takiego rozwiązania przeważają osoby o lewicowych poglądach politycznych, badani w ogóle nie uczestniczący w praktykach religijnych, robotnicy niewykwalifikowani, a także respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja oraz osoby deklarujące duże zainteresowanie polityką. W grupie tych, którzy są najlepiej wykształceni i mają największą orientację w polityce, najsilniejsza jest świadomość, że współudział związku zawodowego we władzy nie mieści się w logice funkcjonowania demokracji zachodnich.

Odpowiedzi respondentów, którzy słyszeli o AW „S”

Tabela 6

w procentach

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy po ewentualnym zwycięstwie w wyborach parlamentarnych przedstawiciele związku zawodowego NSZZ „Solidarność” powinni wejść do rządu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
AW „S”	66	29	6
PSL	62	36	3
ROP	65	35	0
SLD	36	58	5
UP	51	43	6
UW	49	48	3

Za obecnością członków NSZZ „Solidarność” w rządzie opowiada się większość zwolenników AW „S”, ROP, a także PSL oraz nieco ponad połowa sympatyków Unii Pracy, natomiast przeciw - ponad połowa wyborców SLD. W elektoracie Unii Wolności odsetek przeciwników tego rozwiązania dorównuje liczbie jego zwolenników. Jakkolwiek wśród potencjalnych wyborców tej partii panuje dość przychylny stosunek do Akcji Wyborczej „Solidarność”⁴, to jednak, jak się wydaje, skłonni są oni postrzegać i definiować rolę związków zawodowych w państwie w sposób tradycyjny.

Akcja Wyborcza „Solidarność” jest dość dobrze znana społeczeństwu. Większość respondentów, którzy słyszeli o tej formacji, jest przekonana, że spoiwem łączącym ugrupowania w niej skupione jest przede wszystkim chęć odsunięcia od władzy rządzącej koalicji i budowanie swojej pozycji na jej krytyce. Programowo mieści się ona - w opinii ponad połowy badanych - w nurcie ugrupowań proreformatorskich. Ankietowani przewidują, że zjednoczenie sił prawicowych będzie trwałe i zaowocuje wystawieniem wspólnej listy wyborczej w przyszłorocznych wyborach parlamentarnych. Ponad połowa akceptowałaby ponadto udział w strukturach władzy wykonawczej przedstawicieli NSZZ „Solidarność” po ewentualnym zwycięstwie wyborczym tej formacji. Opinie o charakterze Akcji Wyborczej „Solidarność” i wpływie jej powstania na życie polityczne kraju silnie różnicują poglądy polityczne respondentów wyrażone m.in. w ich preferencjach partyjnych.

⁴ Por. komunikat CBOS „Preferencje wyborcze w październiku ‘96”, październik ‘96.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o powstaniu nowego ugrupowania - Akcji Wyborczej "Solidarność"? 1 - Tak, dużo słyszał(a)m o tym ugrupowaniu; 2 - Coś słyszał(a)m, ale dokładnie nie wiem, co to za ugrupowanie; 3 - Nie, nie słyszał(a)m (%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	25	35	40	1157
Płeć				
Mężczyźni	33	34	33	548
Kobiety	18	36	46	609
Wiek				
do 24 lat	16	39	45	160
25-34	18	41	41	204
35-44	24	37	38	237
45-54	32	37	31	227
55-64	39	25	36	137
65 lat i więcej	24	28	48	191
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	35	49	425
Miasto do 20 tys.	31	30	39	121
od 21 do 100 tys.	26	34	39	255
101-500 tys.	32	35	33	207
501 tys. i więcej mieszk.	36	39	25	146
Region				
Północny	24	30	46	145
Zachodni	21	33	46	125
Środkowozachodni	29	21	50	165
Środkowy	21	47	31	221
Wschodni	19	39	42	126
Południowo-wschodni	34	34	32	180
Południowo-zachodni	26	36	37	195
Wykształcenie				
Podstawowe	15	31	54	379
Zasadnicze zawodowe	21	37	42	328
Średnie	28	42	30	362
Wyższe	71	19	10	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	54	30	16	67
Prac. umysł. niż. szczebla	38	40	22	116
Pracownicy fiz.- umysł.	14	40	46	77
Robotnicy wykwalifikowani	22	42	36	134
Robotnicy niewykwalifik.	17	36	47	51
Rolnicy	11	36	53	89
Prywatni przedsiębiorcy	39	37	24	46
Bierni zawodowo				
Renciści	18	30	52	149
Emeryci	33	29	38	222
Uczniowie i studenci	22	37	41	48
Bezrobotni	15	35	49	80
Gospodynie domowe i inni	14	41	45	77
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	42	37	21	132
Sektor państwowy	29	33	38	137
Sektor prywatny	28	40	32	219
Spółdzielczość	22	31	47	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	13	28	58	200
151 - 225	16	41	43	159
226 - 325	22	36	42	263
326 - 425	30	37	33	202
Powyżej 426 zł	40	35	25	286
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	33	46	398
Średnie	26	36	38	539
Dobre	31	38	31	219
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	25	31	44	81
Raz w tygodniu	26	35	40	656
Kilka razy w roku	25	39	36	288
W ogóle nie uczestniczy	23	32	45	131
Poglądy polityczne				
Lewica	30	36	34	246
Centrum	24	38	37	336
Prawica	38	36	25	314
Trudno powiedzieć	6	29	65	259

Tabela 2. Czy sędzi Pan(i), że partie i ugrupowania skupione w Akcji Wyborczej "Solidarność" zjednoczyły się: 1 - przede wszystkim dlatego, że mają wspólny program; 2 - przede wszystkim dlatego, że chcą odsunąć od władzy obecnie rządząca koalicję SLD-PSL

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	83	9	697
Płeć				
Mężczyźni	8	86	7	369
Kobiety	9	80	11	328
Wiek				
do 24 lat	9	78	13	88
25-34	5	85	10	120
35-44	12	83	6	146
45-54	7	87	6	156
55-64	8	82	10	88
65 lat i więcej	8	80	12	100
Miejsce zamieszkania				
Wieś	8	80	12	217
Miasto do 20 tys.	11	77	11	75
od 21 do 100 tys.	8	86	7	154
101-500 tys.	9	85	6	138
501 tys. i więcej mieszk.	6	88	6	110
Region				
Północny	4	85	11	78
Zachodni	7	89	4	68
Środkowozachodni	15	76	9	82
Środkowy	6	87	7	152
Wschodni	4	87	9	72
Południowo-wschodni	7	84	9	123
Południowo-zachodni	14	74	11	122
Wykształcenie				
Podstawowe	7	77	16	175
Zasadnicze zawodowe	15	76	9	190
Średnie	5	89	6	254
Wyższe	4	94	2	78
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	0	98	2	56
Prac. umysł. niż. szczebla	6	90	4	89
Pracownicy fiz. - umysł.	15	81	3	41
Robotnicy wykwalifikowani	13	74	13	85
Robotnicy niewykwalifik.	0	84	16	27
Rolnicy	4	82	13	42
Prywatni przedsiębiorcy	9	88	2	35
Bierni zawodowo				
Renciści	4	84	12	72
Emeryci	11	80	9	137
Uczniowie i studenci	0	92	8	28
Bezrobotni	13	82	5	41
Gospodynie domowe i inni	14	65	21	42
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	2	95	3	104
Sektor państwowy	11	86	3	85
Sektor prywatny	9	81	10	149
Spółdzielczość	9	87	4	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	8	77	15	83
151 - 225	10	85	6	90
226 - 325	12	74	14	153
326 - 425	7	88	5	136
Powyżej 426 zł	7	88	6	214
Ocena własnych war. mater.				
Złe	10	80	11	214
Średnie	9	82	9	332
Dobre	5	89	7	151
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	69	12	45
Raz w tygodniu	9	82	8	396
Kilka razy w roku	4	87	9	183
W ogóle nie uczestniczy	6	84	10	72
Poglądy polityczne				
Lewica	5	91	4	162
Centrum	9	86	6	211
Prawica	10	85	5	234
Trudno powiedzieć	9	57	34	89

Tabela 3. Przedstawiamy parę przeciwstawnych stwierdzeń dotyczących Akcji Wyborczej "Solidarność". Które z nich najlepiej odpowiada Pana(i) poglądom na temat tego ugrupowania? 1 - AW "S" chce kontynuacji reform zapoczątkowanych w 1989 roku; 2 - Ocena ambiwalentna; 3 - AW "S" chce zahamowania reform zapoczątkowanych w 1989 roku

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	16	11	19	696
Płeć					
Meężczyźni	58	17	12	13	368
Kobiety	51	14	10	25	328
Wiek					
do 24 lat	60	13	10	17	88
25-34	51	22	11	17	120
35-44	60	12	13	15	146
45-54	53	17	12	18	155
55-64	49	20	10	21	87
65 lat i więcej	53	11	10	26	100
Miejsce zamieszkania					
Wies	47	16	13	24	217
Miasto do 20 tys.	56	14	8	22	75
od 21 do 100 tys.	59	11	10	20	153
101-500 tys.	56	21	11	12	138
501 tys. i więcej mieszk.	63	14	12	11	110
Region					
Północny	60	14	10	16	77
Zachodni	63	19	9	10	68
Środkowo-zachodni	61	10	14	15	82
Środkowy	56	15	12	16	152
Wschodni	47	18	9	26	72
Południowo-wschodni	51	14	13	23	123
Południowo-zachodni	48	18	10	23	122
Wykształcenie					
Podstawowe	42	12	10	35	175
Zasadnicze zawodowe	56	16	14	14	190
Średnie	59	17	10	15	254
Wyższe	66	17	12	5	77
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	73	11	12	5	55
Prac. umysł. niż. szczebla	63	21	8	8	90
Pracownicy fiz.- umysł.	65	11	15	8	41
Robotnicy wykwalifikowani	49	13	14	24	85
Robotnicy niewykwalifik.	30	40	10	20	27
Rolnicy	37	10	18	35	42
Prywatni przedsiębiorcy	58	18	14	9	35
Bierni zawodowo					
Renciści	45	11	12	32	72
Emeryci	49	22	8	20	137
Uczniowie i studenci	67	15	8	11	28
Bezrobotni	64	11	14	11	41
Gospodynie domowe i inni	61	0	6	32	42
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	63	18	11	8	105
Sektor państwowy	60	10	17	14	85
Sektor prywatny	47	25	11	17	149
Spółdzielczość	69	21	0	10	13
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	52	16	11	21	83
151 - 225	46	15	17	22	90
226 - 325	54	16	2	27	153
326 - 425	55	15	14	16	136
Powyżej 426 zł	61	16	14	10	213
Ocena własnych war. mater.					
Złe	53	16	7	24	214
Średnie	54	16	13	17	333
Dobre	57	14	14	15	149
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	61	17	11	12	45
Raz w tygodniu	55	17	10	19	395
Kilka razy w roku	53	15	12	20	183
W ogóle nie uczestniczy	52	12	16	20	72
Poglądy polityczne					
Lewica	42	20	19	18	161
Centrum	47	23	12	18	211
Prawica	80	8	5	7	234
Trudno powiedzieć	30	9	10	51	89

Tabela 4. Jak ocenia Pan(i) szanse przetrwania Akcji Wyborczej "Solidarność"?
Czy sądzi Pan(i), że ugrupowanie to: 1 - wystartuje w nadchodzących
wyborach parlamentarnych; 2 - rozpadnie się jeszcze przed wyborami
parlamentarnymi

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	18	18	696
Płeć				
Mężczyźni	64	21	14	369
Kobiety	63	15	22	327
Wiek				
do 24 lat	69	22	9	88
25-34	53	26	21	120
35-44	71	15	14	146
45-54	64	18	19	156
55-64	69	11	19	88
65 lat i więcej	55	18	26	98
Miejsce zamieszkania				
Wieś	54	23	24	216
Miasto do 20 tys.	62	17	21	75
od 21 do 100 tys.	67	18	15	154
101-500 tys.	69	16	15	139
501 tys. i więcej mieszk.	74	16	10	110
Region				
Północny	65	20	15	78
Zachodni	61	21	19	68
Środkowo-zachodni	75	8	17	81
Środkowy	61	18	21	152
Wschodni	57	23	21	72
Południowo-wschodni	60	26	14	123
Południowo-zachodni	68	15	18	122
Wykształcenie				
Podstawowe	57	11	31	174
Zasadnicze zawodowe	61	21	18	190
Średnie	67	21	13	254
Wyższe	74	22	4	78
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	74	19	7	56
Prac. umysł. niż. szczebla	71	16	12	90
Pracownicy fiz. - umysł.	76	15	8	41
Robotnicy wykwalifikowani	59	16	25	85
Robotnicy niewykwalifik.	44	28	29	27
Rolnicy	39	40	21	42
Prywatni przedsiębiorcy	61	28	11	35
Bierni zawodowo				
Renciści	62	14	25	72
Emeryci	61	14	25	135
Uczniowie i studenci	81	19	0	28
Bezrobotni	72	17	12	41
Gospodynie domowe i inni	59	21	20	42
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	71	17	11	105
Sektor państwowy	65	20	15	85
Sektor prywatny	66	17	17	149
Spółdzielczość	69	24	7	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	62	21	18	83
151 - 225	65	15	20	90
226 - 325	62	17	22	153
326 - 425	60	26	14	134
Powyżej 426 zł	68	17	15	214
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	15	22	214
Średnie	62	21	16	331
Dobre	67	17	16	151
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	79	9	12	45
Raz w tygodniu	65	16	19	395
Kilka razy w roku	63	21	16	183
W ogóle nie uczestniczy	47	33	19	72
Poglądy polityczne				
Lewica	50	32	18	162
Centrum	62	22	16	211
Prawica	80	10	10	233
Trudno powiedzieć	47	8	44	89

Tabela 5. Przedstawiamy parę przeciwstawnych stwierdzeń dotyczących Akcji Wyborczej "Solidarność". Które z nich najlepiej odpowiada Pana(i) poglądom na temat tego ugrupowania? 1 - Powstanie AW "S" przyczyniło się do uporządkowania sceny politycznej; 2 - Ocena ambiwalentna; 3 - Powstanie AW "S" doprowadziło do zamieszania na scenie politycznej

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	14	38	17	697
Płeć					
Mężczyźni	32	16	39	13	369
Kobiety	30	12	36	22	328
Wiek					
do 24 lat	27	18	39	17	88
25-34	27	17	41	16	120
35-44	30	14	43	13	146
45-54	33	15	39	13	156
55-64	32	12	34	22	87
65 lat i więcej	37	9	26	28	100
Miejsce zamieszkania					
Wieś	18	13	48	21	217
Miasto do 20 tys.	26	14	35	25	75
od 21 do 100 tys.	36	15	35	14	154
101-500 tys.	37	14	35	13	138
501 tys. i więcej mieszk.	43	16	27	14	110
Region					
Północny	40	16	30	14	78
Zachodni	33	12	47	7	68
Środkowozachodni	40	11	35	15	82
Środkowy	31	14	36	19	152
Wschodni	19	10	53	18	72
Południowo-wschodni	26	11	44	20	123
Południowo-zachodni	31	22	26	21	122
Wykształcenie					
Podstawowe	23	11	31	35	175
Zasadnicze zawodowe	29	15	42	14	190
Średnie	31	16	42	11	254
Wyższe	53	13	28	6	78
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	50	11	34	4	56
Prac.umysł.niż.szczebla	33	8	49	11	90
Pracownicy fiz.- umysł.	31	32	28	9	41
Robotnicy wykwalifikowani	26	17	34	23	85
Robotnicy niewykwalifik.	21	16	40	23	27
Rolnicy	9	12	55	24	42
Prywatni przedsiębiorcy	46	15	35	4	35
Bierni zawodowo					
Renciści	21	13	39	26	72
Emeryci	34	12	32	22	137
Uczniowie i studenci	30	25	42	3	28
Bezrobotni	30	13	41	16	41
Gospodynie domowe i inni	37	9	28	26	42
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	36	8	44	11	105
Sektor państwowy	35	13	41	11	85
Sektor prywatny	30	23	31	16	149
Spółdzielczość	28	21	52	0	14
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	22	11	49	18	83
151 - 225	26	13	51	9	90
226 - 325	28	14	31	27	153
326 - 425	27	14	46	13	136
Powyżej 426 zł	42	14	30	14	214
Ocena własnych war. mater.					
Złe	33	12	34	22	214
Średnie	27	14	42	16	333
Dobre	37	17	34	12	150
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	53	18	20	9	45
Raz w tygodniu	30	12	39	19	396
Kilka razy w roku	31	18	36	15	183
W ogóle nie uczestniczy	25	11	43	21	72
Poglądy polityczne					
Lewica	17	14	58	11	162
Centrum	16	21	45	17	211
Prawica	60	11	20	8	234
Trudno powiedzieć	14	5	29	52	89

Tabela 6. Przedstawiamy parę przeciwstawnych stwierdzeń dotyczących Akcji Wyborczej "Solidarność". Które z nich najlepiej odpowiada Pana(i) poglądom na temat tego ugrupowania? 1 - AW "S" to jedyne ugrupowanie, które może się przeciwstawić silnej pozycji SLD; 2 - Ocena ambiwalentna; 3 - AW "S" nie będzie w stanie przeciwstawić się silnej pozycji SLD

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	12	23	16	697
Płeć					
Mężczyźni	51	12	25	12	369
Kobiety	47	13	21	20	328
Wiek					
do 24 lat	47	15	23	15	88
25-34	40	12	30	18	120
35-44	50	11	27	12	146
45-54	55	9	25	11	156
55-64	50	14	16	20	87
65 lat i więcej	51	13	13	23	100
Miejsce zamieszkania					
Wieś	36	15	28	22	217
Miasto do 20 tys.	48	12	17	22	75
od 21 do 100 tys.	58	9	21	12	154
101-500 tys.	58	11	21	10	138
501 tys. i więcej mieszk.	52	12	25	11	110
Region					
Północny	61	9	18	12	78
Zachodni	50	15	27	8	68
Środkowo-zachodni	58	5	25	13	82
Środkowy	48	12	23	17	152
Wschodni	52	13	19	16	72
Południowo-wschodni	38	15	31	17	123
Południowo-zachodni	47	14	20	19	122
Wykształcenie					
Podstawowe	45	9	16	30	175
Zasadnicze zawodowe	37	12	35	16	190
Średnie	56	14	21	9	254
Wyższe	66	12	19	3	78
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	58	14	21	7	56
Prac.umysł.niż.szczebla	62	10	21	6	90
Pracownicy fiz.- umysł.	44	20	26	10	41
Robotnicy wykwalifikowani	42	5	26	26	85
Robotnicy niewykwalifik.	27	10	47	16	27
Rolnicy	26	12	39	23	42
Prywatni przedsiębiorcy	57	8	31	4	35
Bierni zawodowo					
Renciści	44	7	24	24	72
Emeryci	54	16	13	17	137
Uczniowie i studenci	56	17	24	3	28
Bezrobotni	50	19	17	14	41
Gospodynie domowe i inni	45	8	22	24	42
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	49	13	29	9	105
Sektor państwowy	50	7	27	16	85
Sektor prywatny	52	11	24	13	149
Spółdzielczość	62	21	17	0	14
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	40	14	29	17	83
151 - 225	49	10	26	15	90
226 - 325	45	15	19	21	153
326 - 425	41	13	31	15	136
Powyżej 426 zł	60	10	19	11	214
Ocena własnych war. mater.					
Złe	52	10	21	17	214
Średnie	45	13	26	16	333
Dobre	56	12	20	12	150
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	52	22	10	16	45
Raz w tygodniu	51	11	21	17	396
Kilka razy w roku	50	11	28	12	183
W ogóle nie uczestniczy	32	13	36	19	72
Poglądy polityczne					
Lewica	34	12	45	9	162
Centrum	44	12	26	18	211
Prawica	73	11	10	6	234
Trudno powiedzieć	26	14	13	47	89

Tabela 7. Czy po ewentualnym zwycięstwie w wyborach parlamentarnych przedstawiciele NSZZ "Solidarność" powinni wejść do rządu? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	39	8	697
Płeć				
Mężczyźni	52	43	6	369
Kobiety	54	35	12	328
Wiek				
do 24 lat	54	37	10	88
25-34	63	32	5	120
35-44	47	47	7	146
45-54	47	44	8	156
55-64	47	38	15	88
65 lat i więcej	61	31	8	100
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	39	11	217
Miasto do 20 tys.	67	29	4	75
od 21 do 100 tys.	49	44	7	154
101-500 tys.	50	44	7	139
501 tys. i więcej mieszk.	57	36	8	110
Region				
Północny	48	48	5	78
Zachodni	46	48	6	68
Środkowozachodni	53	42	5	82
Środkowy	61	29	10	152
Wschodni	42	45	14	72
Południowo-wschodni	54	35	11	123
Południowo-zachodni	54	39	7	122
Wykształcenie				
Podstawowe	54	29	17	175
Zasadnicze zawodowe	54	41	4	190
Średnie	53	40	7	254
Wyższe	45	52	3	78
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	45	53	2	56
Prac. umysł. niż. szczebla	60	36	3	90
Pracownicy fiz.- umysł.	54	37	9	41
Robotnicy wykwalifikowani	57	33	10	85
Robotnicy niewykwalifik.	29	57	15	27
Rolnicy	54	38	8	42
Prywatni przedsiębiorcy	46	48	6	35
Bierni zawodowo				
Renciści	44	39	18	72
Emeryci	54	39	7	137
Uczniowie i studenci	55	39	6	28
Bezrobotni	62	24	14	41
Gospodynie domowe i inni	57	37	6	42
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	58	35	7	105
Sektor państwowy	47	50	3	85
Sektor prywatny	49	42	9	149
Spółdzielczość	52	48	0	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	53	36	11	83
151 - 225	40	53	7	90
226 - 325	53	35	11	153
326 - 425	51	42	7	136
Powyżej 426 zł	57	38	5	214
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	38	8	214
Średnie	52	40	9	333
Dobre	53	38	8	151
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	54	29	17	45
Raz w tygodniu	56	36	9	396
Kilka razy w roku	53	42	6	183
W ogóle nie uczestniczy	34	57	9	72
Poglądy polityczne				
Lewica	31	64	5	162
Centrum	58	37	5	211
Prawica	68	26	5	234
Trudno powiedzieć	40	32	29	89